

REPERTORIUL PIANISTIC PENTRU COPII DE ZLATA TCACI

PIANO PIECES FOR CHILDREN BY ZLATA TKACHI

Ludmila REABOȘAPCA,

doctor, conferențiar universitar,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău

Fortunately many musical compositions in the creative activity of the composer Z. Tkachi are devoted to children. Besides operas, ballets, symphony works she wrote two collections of pieces „Leagăn de mohor” and „Alfabetul cîntă”. Such collections of music pieces having the mentioned poetic titles are rarely found. Z. Tkachi was the editor of very interesting pieces for different instruments such as „Sîrba prieteniei”, „Caruselul melodiilor”. Creating these collections she widened the repertoire for children's music schools based on Moldavian folklore.

Literatura pianistică pentru copii este foarte diversă și include o mulțime de culegeri muzicale, începînd cu creațiile geniale ale lui I. S. Bach și ajungînd la compozițiile autorilor contemporani. În artă, un rol important îl are tradiția succesivității, de aceea în centrul atenției profesorilor se află moștenirea muzicală, în baza căreia se efectuează educația tinerii generații de muzicieni. În acest sens creația compozitoarei Zlata Tcaci conține multe pagini consacrate copiilor. Pe lângă opere, baletе, opusuri simfonice, un loc aparte îl ocupă ciclul de piese „Leagăn de mofor”. Un asemenea titlul poetic se întîlnește mai rar în creațiile pentru pian.

Interpretul – pianist, pedagogul este atras de denumirea culegerii și a pieselor ei, dorind să facă cunoștință cu muzica acestui opus. De la prima piesă „Fata cu ochii verzi” ne cuprinde atmosfera lirică a folclorului moldovenesc prin acea melodie expresivă, „presurată” cu melisme ascuțite pe fundalul unui acompaniament repetat.

Piesa a doua „Măi, băiete” este adresată băieților. Linia melodică este expusă în registrul grav. Autoarea alege tonalitatea si-bemol minor, metrul de trei timpi, introducerea sincopată, apogiatura săltăreață în bas – totul pune în evidență gravitatea problemei puse în fața micului muzician, deși piesa conține nuanțe de umor.

Compozitoarea cunoaște foarte bine psihologia copilului, de aceea ea prezintă la alegere două imagini muzicale diverse – pentru băieți și pentru fete.

În culegere pot fi găsite și piese pentru cei mai mici – „Căluțul”, „Cucușor de la pădure” și dansul găgăuz „Cadînja”.

În multe culegeri pentru copii am întîlnit deja schițe muzicale similare, cum ar fi „Căluțul”, „Cucu”, dar la Zlata Tcaci totul este subordonat melosului moldovenesc, de aceea copiii se familiarizează din fragedă copilărie cu particularitățile caracteristice muzicii populare, cu acompaniamentul sincopat, cu pasaje de virtuoziitate și melisme specifice etc.

Este remarcabil faptul că autoarea a fost violonistă. Ca interpretă, ea înțelegea foarte bine necesitatea dezvoltării tehnicii digitale, care trebuie începută din copilărie, de aceea piesa „Căluțul” poate fi atribuită genului de virtuozitate.

Aceiași teme îi este consacrată piesa „Bidineaua”. Conținutul poetic este legat de mișcarea rapidă a poneului pe pînză, în muzică pasajele cu șaisprezecimi în ambele mâini redau efectul sonor al procesului de a desena, ocupație preferată de copii.

În piesele „Pe sub deal”, „Pînză”, „De alean” întîlnim chipuri lirice. O factură compactă mai greoaie din piesa „Sub deal” se aseamănă cu un dans, turnurile melodice specifice fluiерului în ritm de horă sunt reflectate în piesa „De alean”. O atenție deosebită copii atrag la chipurile dansante. Compozitoarea a reflectat în culegere palitra multinațională a popoarelor ce locuiesc pe teritoriul micii noastre țări Moldova – „Dans țigănesc”, „Freilex” – dans evreiesc, „Dans găgăuzesc”, „Cadinja”, „Bulgăreasca”, „Sîrba”, „Hora”, „Ostropăț”. Culegerea este finisată cu piesa „La șezătoare”, unde este descris tabloul șezătorilor rustice cu cîntece, glume și jocuri.

Un considerabil aport la dezvoltarea copiilor, la îmbogățirea lumii lăuntrice și a potențialului intelectual al lor au adus cunoscutele culegeri „Album pentru tineret” de R. Schumann, „Albumul pentru copii” de P. Ceaikovskii, precum și „Leagăn de mohor” de Zlata Tcaci.

Zlata Tcaci a compus, de asemenea, o colecție minunată pentru copii cu titlul „Alfabetul cîntă” – abecedar muzical pentru clasele primare. Această culegere de piese pe versurile diferiților poeți îi familiarizează pe copii cu Alfabetul.

La multe popoare sunt cîntece despre Alfabet, care sunt destul de mult îndrăgite de copii. Bineînțeles că toți copiii vor să cînte, dar nu toți pot face acest lucru, de aceea propunem ca acest bogat material muzical să fie transcris pentru interpretarea la pian și pentru un ansamblu. El este util și pentru perioada începătoare a studiilor, cînd micii muzicieni încă nu au învățat notele. Poeziile, motivele intonative pot fi folosite ca și la Karl Orff în școala sa „Schulwerk” sau la L. Barenboim în școala sa pentru începători „Путь к музицированию” ca procedeu de instruire.

În culegerea „Abecedarul cîntă” copilul cunoaște muzica, creîndu-și primele impresii muzicale – în „Iepurașul”, „Dimineța”, cu jocul cu bătaia din palme – în „Jocul”, „Gerul”, „Rîșnița”. Piesele contribuie la dezvoltarea muzicalității și a percepției artistice – „Luna”, „Muzicuța”, a auzului polifonic – „Oglinda”, „Fluturașul”, „Țimțarul”, a interesului față de carte – „Din cartea-n carte”, „Știința”.

În multe țări pentru începători sunt deja create școli-metode de interpretare, care au inclus tot ceea ce este mai bun și mai util pentru copii. Datorită Zlatei Tcaci avem și noi posibilitatea de a alege piese din aceste două colecții, adăugînd la ele lucrări ale altor autori și creînd astfel în Moldova școala noastră de predare, iar pedagogii cu experiență și cu har pot utiliza chiar acum acest bogat material în lucrul lor cu copii.

E remarcabil faptul că avem un repertoriu metodico-didactic bogat, trebuie doar să-l folosim cu iscusință și să-l valorificăm în mod creativ, cu dragoste și cu responsabilitate față de copii, așa cum el a fost creat pentru noi de compozitoarea Zlata Tcaci.

De asemenea, Zlata Tcaci a fost un excelent redactor-alcătuitor al unor culegeri interesante de piese instrumentale pentru copii, ca „Sîrba prieteniei”, „Caruselul melodiilor”. Originalitatea acestor colecții constă în faptul că ele conțin piese pentru diverse instrumente și pian: vioară, violă, violoncel, contrabas, fluiet, nai, oboi, fagot, trombon, țambal – toate fiind destinate special copiilor. Compozitorii le-au scris, folosind un limbaj muzical accesibil micilor muzicieni și luînd în considerație gradul de dificultate și specificul interpretării la diferite instrumente.

În culegerea „Sîrba prieteniei” sunt incluse și lucrări semnate de Zlata Tcaci pentru pian: „Țigănească”, „Melodia”, „Trandafirul”. Ele sunt destinate pentru cei mai mici interpreți – din clasele 1-2. Autoarea percepe fin lumea artistică a copiilor și nivelul de însușire a instrumentelor la etapa inițială. În calitate de alcătuitor, ea a atras atenția și la momentul de educare a copiilor pe baza folclorului moldovenesc. Astfel, în piesa „Bătuta” de O. Negruța copiii se familiarizează cu un dans popular, bazat pe ritm punctat și acompaniament și pe pasaje virtuozice la vioară solo. Piesa „Joc mare” de V. Rotaru este scrisă pentru nai și pian, ea prezintă un dans solemn, care se cântă la multe sărbători rustice. Printre lucrări găsim și motive de cîntece, precum în piesa „Trandafir bătut la poartă” de Gh. Mustea pentru țambal și pian. Compozitorul V. Rotaru în piesa sa „Mica pasăre”, scrisă pentru nai și pian, reflectă prin

anumite mijloace artistice specificul interpretării la acest instrument. Astfel, compozitorul utilizează procedeul de imitare a ciripitului păsărilor prin apogiaturi, triluri, care amintesc de celebra „Ciocîrlie”. Pe baza acestor mijloace muzicale micii interpreți însușesc tehnica interpretării la acest instrument.

În culegerea „Caruselul melodiilor” sunt incluse piese pentru diferite instrumente: pian, vioară, violoncel, clarinet, acordeon, ansamblu de violoniști. Albumul începe cu piesele lui V. Rotaru „La tulpinele de măr”, „Ileana”, destinate pentru cei mai mici. Remarcăm că puțini autori acordă atenție muzicienilor de o vîrstă mai mică (6-7 ani). Alcătuitoarea familiarizează copiii cu creația clasicului muzicii moldovenești L. Gurov prin intermediul pieselor „Marș”, „Tărăboi”, „Sărbătoarea copiilor”. Foarte interesată și de folos este piesa „Plai natal” de S. Lungu pentru ansamblu de violoniști, precum și „Melodia” pentru violoncel și pian. Compozitorii aduc la cunoștința copiilor diferite genuri atît ale muzicii clasice, cît și ale muzicii populare. În pofida unei „stîngăcii”, întîlnite la anumite instrumente (spre exemplu la fagot) S. Lungu în piesa sa „Legenda” descrie o schiță lirică de basm cu elemente de improvizație.

Alcătuint asemenea culegeri, Zlata Tcaci a lărgit considerabil repertoriul pentru multe instrumente la școlile de muzică pentru copii, educînd la tinerii interpreți dragostea pentru melosul popular.

Referințe bibliografice

1. Tcaci Zlata. *Alfabetul cîntă*. Chișinău, Editura Lumina, 1989.
2. Tcaci Zlata. *Leagăn de mohor*. Chișinău, Editura Literatura artistică, 1988.
3. Tcaci Zlata. *Caruselul melodiilor*. Chișinău, Editura Literatura artistică, 1982.